

in perpetuum duas domos cum plaustris earum, etc. Ut eas teneant et possideant perpetuo ita liberis, prout avus meus, pater scilicet patris mei, eas eis contulit, etc., *laudante Maria Jacobi conjuge, anno Domini 1248, mense Julio.*

Idem eodem anno et mense, quartam partem decimæ de Sauz, tam grossæ quam minutæ, posuit in manus canonicorum de Sauz, pro sexaginta et decem libris bonæ et legalis monetæ Stephaniensis, quas ab eis recepit.

498 LXIV.

Anno Domini 1249, mense Martii, Maria de Monte Sancti Joannis, domina Salionis, quondam uxor Domini Jacobi in transmarinis partibus defuncti, domini Salionis, de ejus mandato dat ecclesiæ B. Mariæ de Sauz duodecim minas bladi, medietatem consiliginis, et medietatem tremisagii, ad mensuram de Sauz, singulis annis in tertiis de Sauz percipiendas, ea conditione ut ipsi canonici teneantur, in dicta ecclesia ad altare in honore S. Jacobi constitutum, diebus singulis pro dicto Jacobo defuncto, et antecessoribus ejus missam unam per se vel per alium celebrare, exceptis diebus Dominicis, et festivis, et eorum octavis, et octavis festorum novem lectionum.

Hanc donationem seu foundationem anno Domini 1250, mense Aprili confirmavit Joannes de Passavant, dominus de Sauz, qui tum Mariam de Monte S. Joannis, relictam Jacobi Domini de Sauz habebat uxorem.

LXV.

Guillelmus dominus de Sauz, mater ejus Maria, Marguareta uxor.

(Ex tabulis ecclesiæ de Sauz.)

Guillelmus dominus Salionis, domicellus 1284. Octobri.

Guillaume sire de Sauz, Damoyseau, du consentement de Marguerite sa femme, donne aux chanoines de Notre Dame de Sauz, sept quartaux de conseel, 499 à payer chacun an à la feste de Toussaints, pour le remede de l'ame de fut Dame Marie sa femme, iadis Dame de Sauz, l'an de grace 1285, au mois d'Acoust.

Guillelmus dominus de Salione, domicellus, et Marguareta uxor ejus, canonicis ecclesiæ Beatæ Mariæ de Salione dant quinque minas bladi, pro suo anniversario annuatim faciend. 1286. Februario. *Le sceau est (ce semble) un lion rampant.*

Eodem mense et anno, idem Guillelmus domicellus, dominus de Salione, condit testamentum suum, inter cujus executores primo loco nominat Pontium militem, avunculum suum, dominum de Ventoux. Apponi jubet inter alia sigilla, sigillum venerabilis hominis, charissimi avunculi sui, domini Stephani, domini de Monte Sancti Joannis.

LXVI.

Philippus dux et comes Burgundiæ, dominus de Sauz.

(Ex tabulis ecclesiæ de Sauz.)

L'an 1442, 8e de Mars, Philippe Duc et comte de

Bourgongne, ratife les biens, droits, et privileges des Chanoines de Sauz, comme Seigneur propriétaire du Chateau et Bourg de Sauz; qui à raison de ce transport de Domaine, se nomma, et se nomme encore aujourd'hui Sauz le Duc.

500 LXVII.

Excerpta ex autographis archivi Dolani camera rationum regiarum.

De Joanna Cabilonensi, uxore Roberti filii Roberti II, ducis Burgundiæ, et Agnetis filia S. Ludovici regis.

Mense Januario anni 1292, Guillelmus de Cabilone, comes Antissiodorensis, et dominus Sancti Aniani in Biturigibus, assignat dotaltium uxori suæ Alienoræ filia Amedei Sabaudia comitis.

Eodem anno et mense Tornodorensis comitatus Guillelmo transcriptus est a matertera Margareta, Jerusalem et Sicilia regina, quæ et sequenti anno 1293, Tornodori xenodochium fundavit, in quo ad mortem usque, raro exemplo, ægrotorum et pauperum se famulam exhibuit. *Ex tabulis Tornodorensibus.*

En l'an 1296, le Vendredy devant la sainte Catherine, Guillaume Cuens d'Aucerre et de Tornuerre et Seigneur de S. Aignan en Berry, nomme et établit son Procureur, son pere Jehan de Chalon, Comte d'Aucerre et Seigneur de Rochefort, à recevoir quatre mille livres de petits tornois, desquels noble bers Amé Cuens de Sauoye, son honoré et amé sire, estoit tenu à luy dois la Natiuité S. Jehan Baptiste, pour raison du mariage de Damoiselle Alienor sa femme, fille dudit Amé Comte de Sauoye.

En Februrier de l'an 1299. Guillaume de Chalon, Cuens d'Aucerre et de Tornuerre, fait certain accord avec son amé Oncle Robers Duc de Bourgoingne.

Anno 1308. Elienor de Sabaudia, vidua Guillelmi de Cabilone, comitis Antissiodorensis, et postea 501 uxor Drogonis de Merloto, domini de Sancta Hermina, repetit jura sua dotaltia a Joanne de Cabilone socero suo, patre Guillelmi comitis defuncti, tutore liberorum Guillelmi, nepotum suorum.

Anno eodem 1308, die 27 Junii, Philippus Francorum rex consentit ut Droco de Merloto, dominus de Sancta Hermina, et uxor ejus relicta Guillelmi quondam comitis Antissiodorensis, jus balli et custodiæ liberorum, quos de Guillelmo illa suscepserat, transferant in eorum avum, nempe in Joannem de Cabilone, Guillelmi patrem, comitem Antissiodorensis et Dominum Rupisfortis.

Die 10 Novembris 1309, Margareta de Bellojoco, vidua Joannis de Cabilone, comitis Antissiodorensis, et Domini Rupisfortis, interest homagio facto Joanni nepoti suo, et Joannetæ nepti suæ, prædicti Guillelmi liberis.

Un tiltre daté en May de l'an 1311, qui declare que Hugues Archevesque de Besançon estoit Administrateur et Gouverneur général de Jehan et Jehannette de Chalon, enfans de Guillaume de Chalon, iadis

Comte d'Aucerre et de Tornuerre, nepueu dudit Hugues Archevesque, et fils de Jehan de Chalon, dit Comte d'Aucerre caenarriers, Seigneur de Rochefort, et frere du mesme Archevesque. Hugues de Neblans, sire de Cortenaix estoit tuteur desdits enfans.

A Chalon, le Mardy apres la Trinité, en l'an 1321, Agnes fille de Monsieur Saint Louis, Duchesse, et Eude son fils Duc de Bourgongne, d'une part; et d'autre part Amé Comte de Savoie, et Jehan Comte d'Aucerre, traictent du mariage de Robert de Bourgongne, fils de ladite Duchesse, 502 et frere dudit Duc, avec Jehanne sœur dudit Jehan, et fille de la fille dudit Comte de Savoie. Præsens Edouart de Savoie, Aymé son frere, Guichart Seigneur de Beauvieu, Louys de Savoie, Seigneur de Wax. L'un des articles de ce traicté fut, que Jehanne porteroit à son mary en dot, entre autres choses la Comté de Tonnerre.

En septembre de l'an 1321. Jehanne de Chalon, femme de Robert fils du Duc de Bourgongne, quitte toutes ses pretentions à son frere Jehan de Chalon Comte d'Aucerre et Sire de Rochefort, en consideration de ce qu'il luy avoit accordé la Comté de Tornuerre pour son partage.

Le Dimanche avant la Natiuite Notre Dame, en l'an 1325, Robert de Bourgongne, fils de Robert iadis Duc de Bourgongne, avec sa femme Jehanne de Chalon, iadis Comte d'Aucerre et de Tornuerre, et Seigneur de S. Aignan en Berry, passent un traicté avec Jehan de Chalon, Comte d'Aucerre et Sire de Rochefort, frere de ladite Jehanne.

Le XXVIII d'Acoust, 1344, Philippe de Vienne rend sentence arbitraire sur le different de Jehan de Chalon sieur d'Arlay, et Marguerite de Merlou sa femme, d'une part; et Jehan de Chalon Comte d'Aucerre et Sire de Rochefort d'autre part; touchant le dot de Aelinort de Sauoye, mere de ladite Marguerite, pour lequel estoit pluige ledit Comte d'Aucerre, avec sa sœur Jehanne Comtesse de Tornuerre.

503 LXVIII.

Tabula anno 1126, datæ à Guilenco Lingonensi episcopo, de fundatione abbatiæ Morimundensis, jam ante, ex anno Christi 1114, facta per Ulricum sive Odolricum dominum de Acrimonte.

(Ex tabulario Morimundensi.)

Guilencus ego Dei misericordia Lingonensis episcopus, fidelis dispositor et ordinator benevolus beneficiorum et elemosynarum quæ Morimundensi ecclesiæ liberaliter collata cognovi, accedo testis et proprii sigilli impressione signator. Primum laicus quidam, Joannes nomine, habitu et animo religiosus, locum Morimundi a domino Odolrico de Acrimonte, et ab Adelina nobilissima uxore sua expe-

(88) Cistercium intelligit.

(89) Ex Chronico Benigniano ad Cyclos Paschales, Robertus qui ex anno 1077 Rainarjo successerat in episcopatu Lingonensi, obiit anno 1110. Illi vero

titiv et accepit. Protinus idem Joannes Robertum Lingonensem eo temporis antistitem adit, et interventu meo accepta benedictione et licentia locum sibi datum, pro viribus et posse fideliter, exstruxit. Post obitum vero ejusdem antistitis, prædictus Joannes favore usus Joceranni qui Roberto successerat in episcopatum, habens insuper consilium domini Odolrici, locum susceptum abbati et capitulo novi monasterii (88) obtulit et concessit, pro emendatione vitæ melioris. Veniensque Stephanus novi monasterii abbas, suscepit locum ab Odolrico et uxore ejus, et ab episcopo, et capitulo Lingonensi, et designatum est ab episcopo, Morimundi cœmeterium, et benedictum. Postea Odolricus fretus animi sui liberalitate, cum consilio uxoris suæ locum adaugens, concessit terram quamdam, Galdinvillare vulgariter dictam; perambulans ipse cum uxore sua, et cum nobilibus multis, et incolis Fraxineti, donationes 504 suas certis determinationibus designans. Insuper omnibus feodis suis et alodiis propinquis et remotis concessit cum uxore sua piscarias in aquis, et ligna ad ignem et ad varia opificia, et pascuale per terras, et in silvis ab opus animaliam usuaria. Omnes istas donationes concesserunt Fulcho, et Rainerius, et Gerardus, filii Odolrici. Et horum omnium testes sunt mecum qui viderunt et præsentialiter audierunt, Hugo miles Lupa vocatus, Odolricus de Provincheris, Girardus Dominimartini, Hugo de Mosa, Arlebaudus de Varennis, Rocelinus de Borbona, etc. Et quoniam has terras, Morimundum videlicet et Galdinvillare, Odolricus a comite Clarimontis feodaliter tenebat, prædictus abbas ab eodem comite in plena curia velociter impetravit, etc. Tunc prædictus novi monasterii abbas, abbatem in eodem loco constituit virum per omnia venerabilem, Arnaldum nomine; præcipiens monachis ut Regulam beati Benedicti quam didicerant, fideliter observarent. Deinde me eo temporis decano et archidiacono, in episcopatum ordinante Deo succedente, Odolricus cum uxore sua et prænomatis filiis; sicut a veteri Morimundo rivus veniens præterfluit, totam terram Fraxineti et Galdinvillaris usque ad terminos Romanis et Danbelini, fratribus Morimundi perpetuo jure donando concesserunt. Omnes has donationes sub anathemate confirmo et corroboro, et archidiaconis meis confirmandas trado. Signum Lamberti thesaurarii. S. Jocelini archidiaconi. S. Airardi archidiaconi. S. Guidonis archidiaconi. S. Fulconis archidiaconi S. Garnerii archidiaconi. Anno ab Incarnatione Domini 1126, Honorio papa, Lodoico rege Francorum, 505 Guilenco Lingonensi episcopo. Ego Durannus Lingonensis notarius, ad vicem Fulconis cancellarii dictavi et recitavi. Amen (89).

Abbatia Morimundi fundata est v Idus Julii, anno post duos annos succedens Jocerannus, tandem anno 1125 abdicavit, et Guilencum ex die v Kalendas Octobris episcopum post se reliquit. Ex quibus intelligitur jam anno saltem 1110. et ante Roberti

ab Incarnatione Domini millesimo centesimo quarto decimo. Abbatiarum vero quæ Morimundensibus monachis constructæ sunt, numerus et ordo iste est : Prima Bellavallis, secunda Crista, tertia Campus, quarta Ebera, V Theolocus, VI Clarusfons, VII Berges, VIII Bethania, IX Bellumpratum, X Sancta Crux, XI Villers, XII Coronatus, XIII Scala Dei, XIV Bellumdonum, XV Bonusfons, XVI Aquabella, XVII Mons Sancti Georgii, XVIII Francavallis, XIX Vallisdora, XX Silvacana, XXI Briesenrz, XXII Mons Dei, XXIII Charrubium, XXIV, Eisaie.

A quibusdam autem harum, multæ aliæ per diversas terras, Deo operante sunt disseminatæ.

506 LXIX.

Rainerius dominus Acrimontis, dona patris sui Ulrici sive Odolrici Morimundensibus confirmat. 1148.

(Ex tabulario Morimundensi.)

Ego HUBERTUS Dei gratia Lingonensis Ecclesiæ decanus, notifico fidelibus cunctis dona quæ Dominus Rainerius Acrimontis fecit et recognovit Ecclesiæ Morimundensi coram nostra præsentia, astantibus Domino Rainardo et Rainerio nepotibus suis, et Pontio et Jocelino archidiaconis Ecclesiæ nostræ, tempore quo papa Eugenius ingressus est Lingones. Dona autem illa sunt quæ pater suus Ulricus Morimundensi Ecclesiæ a constitutione illius contulerat, Usuaria scilicet in aquis per omnem terram suam, et nemora ad ignes et ad marrimandum, etc. Testes Gerardus frater ejusdem Rainerii, Gerardus Bolmontis, etc. Uxor etiam ejus hoc ipsum concessit, etc. Hoc igitur donum ut firmum tutumque permaneat auctoritate nostra et sigillo capituli Lingonensis munimus et confirmamus. Anno ab Incarnatione domini 1148. Concurrente quarto, indictione xi, pacta xxviii.

LXX

Gerardus Sineterra, frater Rainerii domini Acrimontis

(Ex eodem tabulario.)

Notum sit omnibus quod domus Rainerius de Acromonte, pusillum terræ duper abbatiam, Beatae Mariæ de Morimundo et fratribus inibi Deo servientibus 507 in perpetuum dedit, tali tamen convento, ut ibi jardinarium plantareat. Cui dono interfuerunt et testes sunt, Gerardus Sineterra frater prædicti Rainerii, et Hugo villicus de Frasneto, et filius ejus Gerardus.

LXXI.

Rainerii Domini Acrimontis fratres Ulricus canonicus, et Gerardus Sineterra.

(Ex eodem tabulario)

Ego GODEFRIDUS Dei gratia Lingonensis episcopus, universis fidelibus præsentibus et futuris notifico, et auctoritatis nostræ sigillo confirmo, quod Rainerius dominus Acrimontis, consensu et laude episcopi obitum. Joannem illum in Morimundo fuisse eremitam. Diem vero et annum fundatæ sub regula Cisterciensi Morimundi abbatiae definit vetus

A fratrum suorum, Ulrici canonici, et Gerardi Sineterra, terram quamdam, sicut recta linea ipsius aggeris ducit et dividit a cornu viridarii fratris Stephani usque ad initium stagni, novi, ubi fuerat pons cujus via ducebat Blanchart, totum quiddam infra istam divisam versu Morimundum continebatur, fratribus de Morimundo concessit, et jure perpetuo contulit, etc. Testes horum omnium Lambertus abbas Belliprati, Rolandus miles, Gerardus et Ulricus fratres ipsius Rainerii. Hoc autem totum concessi et laudavit filia ejus Agnes.

LXXII

Molismensis monasterii ampliatio.

(Ex tabulis Molismensibus.)

B Ego Hugo comes campaniæ, comitis Theobaldi filius, notum volo fieri omnibus sanctæ Ecclesiæ 508 fidelibus, præsentibus et futuris, quod excellentiori usus consilio ampliare proposui Molismensem ecclesiam de meis propriis redditibus, certissime sciens tanto me in cœlestibus partem habere potioem, quanto eandem ecclesiam amplius honoraverim. Trado itaque et concedo eidem ecclesiæ de juris mei possessione, jure perpetuo possidendam villam quæ Rumiliacus dicitur, cum potestate et justitia ejusdem villæ post decessum meum, tam in nemoribus quam in agris, pratis, pascuis et aquis, servis et ancillis, præter uxorem Leobaudi de Trevis, et infantes eorumdem, et in omni usu consuetudinario, et in presenti pro vestitura dimidiam partem reddituum. Dono etiam dictæ Ecclesiæ redditus venditionis salis, id est saligninii de Barro super Albam, et justitiam saligninii, si quis inde foris fecerit. Item dono in possessione Islensi ea quæ pater meus donaverat, villam scilicet Sancti Theobaldi de Volva, et duo molendina super ripam Sequanæ sita, culturam quoque meam ex integro, quæ vulgariter Cumina vocatur, aliasque agrorum partes quæ attinent juri meo, et pratum muro Trevisensi adjacens, quod frater meus Odo comes ecclesiæ Sancti Quintini Trevisensis dedit, do et perpetualiter tenendum concedo. Et apud Insulas furnum bannalem do et concedo. Item molendinum de Largicurve, sicut teneo, et quamdam culturam apud vallum Valis coloris, et tertiam partem in molendino, et tertiam partem in furno. Huic dono abjeci et in territorio Remensi villam Sanctæ Walburgis, quæ alio nomine Dyona vocatur, cum appendiciis suis, et justitiam ejus. Quæ omnia laudavit uxor mea Constantia, Francorum regis filia, et comitissa 509 Adela uxor fratris mei Stephani, cum filiis suis, nepotibus meis. Huic dono meo assensum præbuit Manasses Remensis archiepiscopus cum clero suo, super his quæ ad eum pertinebant.

Acta sunt hæc apud Trevis, iv Nonas Aprilis, anno ab Incarnatione Domini 1104, indictione xii, inscriptio tabularii Morimundensis, primasque ejus quatuor et viginti filias hoc ordine recenset.

epacta xxii, concurrente v, Paschali Romano pontifice præsentente, Richardo Albanensi episcopo apostolicæ sedis legato, Trevis in generali concilio de negotiis ecclesiasticis tractante, Philippo rege Francorum regnante.

Harum itaque possessionum donatio Molismensi ecclesiæ solemniter a me facta, in ecclesia Trevis coram omni synodo recitata, a dicto cardinali est approbata, et a consendentibus archiepiscopis, et episcopis, et abbatibus et clericis generaliter collaudata, et ad corroborandam eam feci hos testes idoneos sufficientes in hac charta apponi. Sunt itaque isti : Daymbertus, Radulfus, Senonensium, et Turonensium archiepiscopi; episcopi vero Yvo Carnotensis, Humbaldus Antisiodorensis, Herveus Nivernensis, Marbodus Redonensis, Robertus Lingonensis, Norgaudus Eduensis, Hugo Catalaunensis, Philippus Trevisensis, Regnaudus præpositus, Girardus, Jocelinus, Droco archidiaconi. Abbates quoque, Ilgondus Majoris monasterii, Lambertus Pultariensis, Radulfus monasterii Cellensis, Otho Arremarensis. Laici etiam, Milo comes de Barro supra Sequanam, Milo Chacennaici dominus, Wido Vangionis rivi dominus, Gaufredus Ottranni filius, Renerius de Castellione. His ita in Trevisensi concilio gestis, et per excommunicationis sententiam, ne in posterum possint infringi, solemniter authenticatis, ego ipse cum illustribus viris, Hugone Borello duce Burgundiae, 510 Willelmo Nivernensi comite, dicto comite de Barro, Airardo Briniæ comite, Hugone

Risnelli comite, Jofredo Calvimontis domino, Rogerio Jonis villæ domino, Pontio Triagnelli domino, Molismum adveni pro negotiis meis et eorum tractandis, meque, et eos Robertus primus loci illius abbas cum monachis suis honorifice excepit. Post orationem vero ad magistrum altare accedens, astantibus dicto duce et quatuor comitibus et baronibus prædictis, medietatem Rumiliaci quam in vita mea antequam Molismum venissem retinueram, et ibi post decessum meum dare disposueram (nam aliam medietatem jam integre possidebat Ecclesia), extracto de proprio digito annulo, et donum de tota potestate Rumiliaci super altare ponens, eidem Ecclesiæ contradidi jure perpetuo possidendam dictam scilicet potestatem, adjiciens quod si quis de casamento meo eidem Ecclesiæ aliquid dare voluerit, liceat ei. Ratumque hoc et firmum concedo in perpetuum permanere. Id ipsum dicti Nivernensis, Barri, Briniæ, Risnelli comites, et dicti barones mecum assistentes, sic prædictæ Ecclesiæ de casamento meo concessisse me viderunt, et ipsi exemplo meo compuncti, meisque inducti precibus singuli eorum una cum dicto duce eidem Ecclesiæ concesserunt perpetuo possidendum quiddam de eorum casamento, Ecclesiæ illius monachi quolibet modo in posterum sibi acquirerent. Testes inde sunt una mecum, Walterius vicecomes de Clamiceio, Hugo de Tilio, Andreas Rameruci comes dator et concessor Ecclesiæ de Casamento suo quod alii, Hugo,

A cognomine Britto, filius ejus, Gaufredus Ottranni filius, Lebaudus et Grimaudus de Trevis, Theobaldus 511 puer, filius comitis Stephani fratris mei.

Adjecit autem huic concessioni suæ dictus comes Barri, donans eidem ecclesiæ aquarum suarum piscariam apud villam suam de Vertoil. Ego quoque Jerosolymam postea tendens, Molismum adii orationis gratia, ibique omnes homines cum uxoris eorum et liberis, qui de potestate Rumiliaci Trevis morabantur, superiori dono addidi, concedens salvamentum eorum omnium, quorum in potestate Rumiliaci capita sunt ecclesiæ, supradictæ, concedens etiam eidem possidendos eos, qui de eadem potestate manent Trevis vel insuis, ne quid ex ea minuat aut decidat, præter Leobaudi uxorem et ejus filios. Licet ergo dona hæc mea, et dictorum principum, etiam dicti ducis, Ecclesiæ Molismensi non suo eodemque tempore collata, volui tamen universa in hac pagina congeri et ut inconvulsa deinceps permaneant, sigilli mei impressione cum testibus suprascriptis plenius confirmari. Si quid vero de donis patris mei, et fratrum meorum, et meis minus hic scriptum fuerit quam jus poposcit, nec ideo quæ memorabiliter scribi non potuerunt, et tamen dudum a meipso et ab eis data sunt Ecclesiæ, a confirmatione ista removeo, sed sicut scripta ista inscripta quæ hactenus tenuit eadem Ecclesia, omnimodis fixa permanere deinceps cerno.

Actum hoc et confirmatum apud Castellionem super Sequanam, anno ab Incarnatione Domini 1108, testibus his, Willelmo Nivernensi, Airardo Briniæ, Milone de Barro, Hugone de Risnello comitibus, Widone Wannelruci, et multis aliis. Ad hæc ego comes Theobaldus dicti Hugonis avunculi mei vestigiis pie inhærens, cum Jerosolymam devotus 512 tenderet, rogatu ejus sigillo meo confirmavi ecclesiæ Molismensi perpetuo possidendum quiddam ei ipse confirmaverat; et insuper quiddam de casamento meo ipsa Ecclesia quolibet modo adquisierit, eis gratanter concedens corroboravi, testibus his, Milone comite de Barro, Widone Vangionis rivi domino, et multis aliis.

LXXIII.

S. Bernardi epistolæ xxxi ad Hugonem comitem Campaniæ, militem Templi factum.

Si causa Dei factus es ex comite miles, et pauper ex divite, in hoc profecto tibi, ut justum est, gratulamur, et in te Deum glorificamus scientes quia hæc est mutatio dexteræ Excelsi. Cæterum quod tua jucunda præsentia nobis ita, nescio quo Dei est subtracta iudicio, ut ne interdum quidem te videre valeamus, sine quo nunquam, si fieri posset, esse vellemus, hoc æquanimitè fateor, non portamus. Quid enim? Possumusne oblivisci antiqui amoris et beneficiorum quæ domui nostræ tam largiter contulisti? Utinam ipse pro cujus amore fecisti, in æternum non obliviscatur Deus! Nam nos,

quantum in nobis est, miuime prorsus ingrati, memoriam abundantiae suauitatis tuae mente retinemus, et, si liceret, opere monstrarem. O quam libenti animo, et corpori tuo pariter et animae prouidissimus, si datum fuisset ut simul fuissimus! Quod quia non est, restat ut quem praesentem habere non possumus, pro absente semper oremus.

LXXIV.

513 *Fundatio prima abbacie Claravallis per Hugonem comitem Trecensem, hactenus vulgo ignota*
(Ex autographo Clarevallensi.)

In nomine sanctae et individuae Trinitatis. Incipit charta comitis Hugonis:

Notum sit omnibus praesentibus et futuris, quod ego Hugo comes Trecensis do Deo, et beatae Mariae et fratribus Claravallis locum ipsum qui vocatur Claravallis, cum pertinentiis, agris, pratis, vineis, silvis et aquis, nihil omnino mihi aut haeredibus meis retinens. Unde testes Acardus Remensis, et Petrus, et Robertus Aurelianensis, milites mei. Et sciendum quod Gaufridus Felonia dat pasturas suas in finagio de Juvencurt, tam in bosco quam in plano, omni tempore. Et si aliquod damnum intulerint animalia dictorum fratrum, solum capitale restituatur, sine emenda. Haec autem omnia dedi in praesentia supradictorum testium. Sciendum quoque est quod dominus Jobertus de Firmitate, cognomine Rufus, et dominus Rainaudus de Perceris dederunt eisdem fratribus pasturam et usuarium per totam terram suam, et praecipue in aquis, silvis, pratis, in finagio de Perrecin.

Hujus rei testes sunt Acardus Remensis et Robertus, milites mei. Item sciendum quoque est quod ego Hugo comes Trecensis laudo et concedo eisdem fratribus libere et quiete possidere terram et siivam de Aretela.

Has donationes confirmamus, ego Josceramus Lingonensis episcopus et **514** ego Hugo comes Trecensis, de sigillo et annulo meo.

(In priore sigillo exprimitur Jocerannus episcopus in cathedra sedens, in altero Hugo comes.)

LXXV.

Hugo comes Trecensis, pater ejus Theobaldus, mater Adhelaidis, frater Odo, uxor Constantia. 1097.

(Ex tabulis Molismensibus.)

Notitiae fidelium, tam praesentium quam futurorum tradere disponimus quod pratum, quod est situm juxta murum Trecensis civitatis, non longe ab ecclesia Sancti Quintini, quod in vita sua Odo comes, filius comitis Theobaldi dederat ecclesiae Molismensi, frater ejus qui ei in honore successerat, comes videlicet Hugo, in quadam festivitate paschali curiam suam apud Molisium tenens, videlicet anno 1097 Dominicae Incarnationis, rogatu Roberti ejusdem loci abbatis, non solum ipsum pratum, sed omnia dona quaecunque comes Theobaldus pater ejus, et Adhelaidis comitissa mater sua, frater quoque ejus Odo comes attribuerat ecclesiae Molis-

mensi, libentissime concessit. Dedit praeterea ipse comes hortolanum quemdam, custodem scilicet prati, cum uxore et liberis suis, omnes quoque redditus et justitias quae jure in eo possidebat. Ex his vero omnibus praenominatis rebus testes existunt Wido de Vangionis rivo, Dudo Catalensis civitatis vicedominus, et multi alii. Haec vero omnia praenominata, conjux ejusdem comitis Hugonis Constantia **515** Philippi Francorum regis filia, in camera Gauterii Belvacensis concessit praesentibus illis testibus, Gaufrido filio Otranni, Odone presbytero, cum multis aliis. Ut autem haec omnia magis rata et authentica sint, praesente domino Gaufrido Otranni misit ipsa comitissa quemdam nummum per dominum Nivelonem super altare Sancti Quintini.

LXXVI.

Hugo comes Tricassinus, Theobaudi filius maritus Constantiae. 1100.

(Ex tabulis Arremarensibus.)

Hugo comes Tricassinus, Theobaudi nobilissimi comitis filius, nec non et uxor ejus Constantia Philippi Francorum regis filia, de communi mortis sorte securi, et de vita aeterna solliciti, etc.

Adeunt namque ecclesiam in honore apostolorum Petri et Pauli consecratam, quae vulgo Arremari monasterium dicitur, antiquitus autem Mansus Corbonis vocabatur; cui pro salute animarum suarum jure haereditario dederunt possidendum, si quis ei de eorum beneficio sive miles, sive serviens aliquid dedit vel dare voluerit, et hoc quidem de omni terra eorum potestati subjecta annuunt. Insuper et eidem ecclesiae dederunt quidquid apud Altamripam habebant, etc.

Actum est hoc anno ab Incarnatione Domini 1100, indictione VIII, XII Kal. Novembris.

Hujus doni testes sunt Milo, comes Barri, Rainardus comes de Juvniaco, Andreas dominus Rameruci, Guido de Vangionis rivo, Ingelmerus praepositus Graecorum, etc.

LXXVII.

Hugo comes Treorum ad sepulcrum Dominicum profecturus. 1113.

(Ex tabulis Arremarensibus.)

516 Omnibus Christi fidelibus tam praesentibus quam futuris notum sit quod memorabilis Hugo comes Treorum, ad sepulcrum Dominicum pia devotione profecturus, multis magnisque beneficiis quae Arremarensi ecclesiae contulerat, adjecit rem diu multumque expetitam, justitiam videlicet, quam circa Desdam habebat, extra Quarantianam scilicet, in monte Herberti, et Pruciaco, et Ruliaco, et Novavilla et in omnibus aliis ad Desdam pertinentibus locis, etc. Inter testes Milo comes Barri, Airardus frater ejus comes Breniae.

Actum publice Treis in curia anno ab Incarnatione Domini 1113.

LXXVIII.

Arveius de Saffra filius Arvei et comitissae; frater ejus Galterus, uxor Gila.

(Ex autographo archivi monialium de Pralon.)

In nomine sanctae et individuae Trinitatis, Innotescat fidelibus universis, chartulam istam inspecturis, quod dominus Arveius de Saffra concessit abbatissae et sanctimonialibus de Praalun libere et quiete possidendam tertiam partem decimarum segetum de Saffra, in perpetuum possidendam, quam eadem sanctimoniales de dono patris sui Arvei habent in elemosyna, pro anima **517** dominae comitissae, matris praedicti Arvei, ita quod partem dictam decimarum ubicunque et per quoscunque voluerint colligent. Dedit etiam praedictis sanctimonialibus locum unum ad faciendam domum unam in eadem villa, in congruo loco et competente, ad respectum Joannis capellani ejusdem villae, et Guillelmi Frosmunt de Maalein. Verum si sanctimoniales et fratres ejusdem abbacie elemosynam istam pignori obligare, vel vendere, vel alio modo a domo sua alienare voluerint, non poterunt hoc facere nisi in manu domini Arveii, vel alicujus hominis sui, qui neque miles, neque nobiles generis sit, vel domus Dei de Saffra, vel in manu praedicti Joannis capellani. Hoc totum laudavit Galterus frater ejus, et uxor ejus Gila, quae de domo de Praalun pro contractu illo habuit decem oves, et ipse Arveius centum solidos Divionensis monetae. Et ut ratum in perpetuum habeatur, praedictus Arveius sigillum suum huic scripto apposuit et sigilla Hay, archidiaconi Flaviniacensis, et H. archipresbyteri Vietelli, precibus suis intervenientibus, apponi fecit.

Actum est hoc anno ab Incarnatione Domini 1204, testibus istis, Ebrardo de Flavineio, I. de Saffra, et Hay, de Ys, Reygmundo de Grossobosco sacerdotibus, Guidone de Bassi, et Guillelmo Frosmunt de Maalein, militibus. Humberto de Coium.

Sciendum praeterea quod in canali non licet dictae domui de Praalun decimam capere.

518 *Sigillum Hervei Domini de Saffra, quod de pergamena taenia pendet, medium inter sigilla Hay, archidiaconi Flaviniacensis, et H. archipresbyteri Vietelli.*

PATROL. CLXXXV.

LXXIX.

Warnerius Sombrenensis, Istiburgis uxor ejus, horum filiae Anna et Addila, Gozelinus de Sombrenon, anno Christi 1020, Roberti regis xxv, indictione III.

(Ex autographo Benigniano.)

In nomine Patris, et Filii, et Spiritus sancti. Servorum Dei est Ecclesiam Christi facultatibus propriis ditare, ampliare, sublimare. Nisi enim ditaretur, non esset unde pauperes Christi recrearentur. *Facite*, inquit Christus, *vobis amicos de mammona iniquitatis, ut cum defeceritis, recipiant vos in aeterna tabernacula* (Luc. XVI). Hujus igitur tabernaculi gaudia ego WALO vocatus comes, et frater meus Walterus, et Warnerius Sembrenon atque Humbertus advocatus seu frater ejus Girardus cogitantes, sive hoc quod etiam ipse Christus dicit: *Date elemosynam, 519 et ecce omnia munda sunt vobis* (Luc XI); partem haereditatis nostrae, sitam ante portas castris Sarmasiae tradidimus ecclesiae Sanctae Mariae Sanctique Benigni martyris Christi. Terminatur autem ipsa terra ante valvas ipsius monasterii, in latum perticas agripennales XII, a parte aquilonis, in longum perticas XXXIV, a parte orientis, in latum perticas XIV et dimidiam, a meridie in longum perticas XXXIV et dimidiam. Si vero nos ipsi aut aliquis parentum nostrorum concupiscentiae stimulis incitatus, contra hanc donationem venire tentaverit, evindicare non valeat quod repetit, sed convictus, loco cui calumniam inferre conatus est centum libras auri persolvat. Si autem in sua malitia perseverare voluerit, sciat se cum Juda traditore anathemate esse damnandum. Et ut donatio ista firma stabilisque permaneat, manibus nostris subter firmavimus, fidelibusque nostris similiter firmari rogavimus.

Signum Walonis quondam comitis, et uxoris ejus, nomine Judith, et filiorum ejus Aymonis atque Hugonis. Signum Walterii fratris ejus. S. Warnerii et uxoris ejus Istiburgis, et filiarum ejus Annae et Addilae. Sig. Humberti advocati et uxoris ejus Ermentrudae et filii ejus Hileranni. S. Girardi fratris ejus. S. Bertradae sororis ejus. S. Tethaldi nepotis ejus. S. Gothefridi. S. Gisleirii, S. Arlebaldi. item S. Arlebaldi clerici. S. Tezelini Rastelli. S. Hugonis. S. Aldonis. S. Gozelini de Sembrenon. S. Girardi. S. Girberti. S. Algerii.

Acta sunt haec apud Sarmasiae castrum publice, anno ab Incarnatione Domini 1020, regnante Roberto Francorum rege anno XXV, indictione II.

520 Ego Girbertus indignus levita, ad vicem domni Beraldi cancellarii rogatus, scripsi et subscripsi.

XXX.

(Ex Necrologio S. Benigni Divionensis.)

III Idus Aprilis obiit Tecelinus monachus, pater domni Bernardi abbatis Claravallis.

XIV Kalendas Septembris obiit Calo, dominus de Fontanis, noster amicus, qui dedit nobis partem suam de Magnomonte.